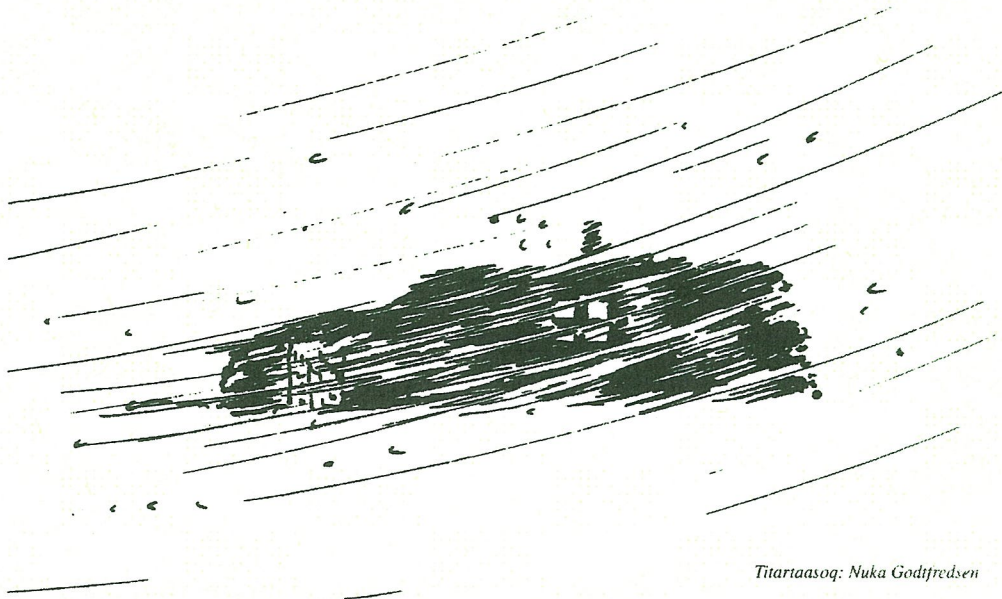

ATUARIT5

5. klassimi kalaallisut atuarnermut misiliut

- Atuartut atuarsinnaassusaasa nassuiaatigalugillu nalilersornissaannut kiisalu atuartut namminneerlutik atuarnikkut naliliinissaannut atortussiaq

Titartaasoq: Nuka Godtfredsen

Ilinniartitsisumut
ilitsersuut

Misiliinermi suleriaasissaq	2
Kalaallisut atuartitsisoq misiliisorlu	2
Atuaqatigiinnik misiliineq	2
Immersugassanik maluusunik atuartitsinermut naleqqiussineq	4
Suliat naqqissornissaat – inernernik nalunaarsuiviup naqqiussutillu atornissaat	5
Atuagassiami inernernik nalunaarsuineq	5
Atuartup allataanik nalunaarsuineq	6
Atuartup kukkunaveersaarnermi angusaanik nalunaarsuineq.....	6
Atuarnikkut atuartup imminnut naliliinerannik nalunaarsuineq	6
Kategorisystemip imaa	7
Atuagassami atuartup angusai, immersugassaq A-mi nalunaarsukkat aallaavigalugit kategorisystemimi sumiinnissaata naatsorsornissaanut ilitsersuut:	9
Atuarnermi sukkassutsip naatsorsornissaa :	10
Atuarnermi nakimaassutsip naatsorsornissaa:	10
Atuaqatigiit angusaannik Nuna tamakkerlugu angusanut sanilliussineq	12
Atuarit5-imik ingerlatsinissamut ilitsersuut.	14
<i>Suliassaq 1. ATUAGASSAQ: Aqissiap oqaluttuaa siulleq</i>	14
<i>Suliassaq 2. ALLAFFISSIAQ: Oqaluttualiorneq</i>	15
<i>Suliassaq 3. KUKKUNAVEERSAARNEQ: Arfivik</i>	16
<i>Suliassaq 4. AKISASSAT: Atuarnikkut allannikkullu imminut nalilerneq</i>	17

Misiliinermi suleriaasissaq

Kalaallisut atuartitsisoq misiliisorlu

Atuarnermik misiliinerni assigiinngitsuni oqaatsinut atuartitsisup immikkut atuartitsinermut siunnersortimik imaluunniit PPR-imeersumik suleqateqartarnera nalinginnaavoq.

ATUARIT5 5. klasseni ulluinnarni atuartitsinermik nalilersuinissamut atugassiaavoq. Taamaattumik kalaallisut ilinniartitsisup, qulaani taaneqartunik suleqateqarnissani qanoq tulluorsoritiginerlugu, nammineerluni nalilissavaa.

Innersuutigiumavarpulli kalaallisut ilinniartitsisoq misiliisussamik allamik suleqateqarnissaa: milisiinermi kingornalu inernerit suliarinissaanni suleqateqarneq pisariillisaataanerusarmat. Kalaallisut ilinniartisoq alla, immikkut atuartitsisoq imaluunniit PPR-mi sulisoq suleqatigineqarsinnaapput.

Kalaallisut ilinniartitsisoq allalu misiliisoq suleqatigiissappata ,pingaarpoq malugeqqussallugu peqataasut marluullutik imikkut ilisimasaminnik tunniusseqatigiiffigisaminnik naligiissumik peqatigiinnissaat anguniarneqartariaqarmat.

Misiliinermik ingerlatsisussap suliassarinnaavaa misiliinermut immikkut ilisimanninnissaq, imaappoq suleriaasissamut, inernerit nalunaarsornissaannut kiisalu ATUARIT5-ip nassuiarnissaanut sukimiisumik paasisimasaqarneq. Misinermilli ingerlatsisoq misiliinerulli ingerlannerani kingornaluunniit kalaallisut atuartitsisumut atuarnermik ilinniartitsinermut tunngasumik siunnersuinissaa piumasaqaataanngilaq.

Uani siunertaavoq naligiissumik oqaloqatigiinnikkut nutaanik, atuaqatigiit atuarnermik ilinniartitsinneranik nangitsinermi atorsinnaasanik, paasisimasaqalernissaq.

Atuaqatigiit ilinniartitsui allat atuaqatigiit kiisalu atuartut ataasiakkaat misiliinermi angusaannik ilisimatinneqartariaqarput; atuartitsutini tamani atuarneq arlaatigut ilaajuaannarmat.

Atuaqatigiinnik misiliineq

1. Misiliinissamut piffissaq

Kalaallisut ilinniartitsisup atuaqatigiit sulinerannut naleqqussorileruniuk ATUARIT5 atorsinnaavaa. Atuaqatigiit angusaat nunap sinnerani angusanut naleqqersuunniarunigit misiliineq majip qaammataata ingerlanerani ingerlattariaqarpaa.

ATUARIT5-ip misiliutitai tamakkerlugit malittuinnarnik ingerlanneqarnissaat innersuutiginanngilaq. Kalaallisut ilinniartitsisup aalajangissavaa minutsit 90-it ingerlaneranni misiliutip immikkoortui marluk naammassissanerlugit imaluunniit ataasiakkaarlugit akunnerit atuartitsiviusut arlallit atorlugit sulianut

allanut tapertaliullugit ingerlatissanerlugit. Misiliinerit ingerlatereereri tamaasa ilinniartitsisup *misiliutit katersorlugit toqqortarissavai*, misiliummili immikkoortut tamakkerlugit sapaatip akunnerata ataatsip ingerlanerani naammassineqariissapput.

2. *Suliassaqartitsineq*

Misiliutitik ingerlatsinissaq sioqqullugu atuartut naammassiaartussat suliassaqartinnissaat isumannaareerseqassaaq. Suliakkiissutissat soorunami atuaqatinut ajoqusersuutaanngitsumik ingerlanneqarsinnaasuussapput.

3. *Allannermi atortussat*

Atuartut tamarmik allaatinik, taartunik silittunik allattartunik (tuschiniunngitsoq) atugaqassapput, akissutaasa paatsoorneqarsinnaanngitsumik takuneqarsinnaanissaat qulaakkeerniarlugu.

4. *Piffissap atorneqartup nalunaarsornissaa*

Nalunaaqutaq ersarissumik minutsilersuutitalik sekuntilersuutitalillu atorneqassaaq, atuartup piffissaq atugaa eqqoqqissaartumik nalunaarneqaaqqullugu.

Misiliineq sioqqullugu atuartut aqqi Immersugassaq A-mut immersuunneqariissapput.

NB: *Niviarsiaraanerani / Nukappiaraanerani nalunaarnissamut (taanna naqitertinnerani kukkuneraarput) taarsiullugu CPR.NR.-ui, kingulliit sisamat mininnagit, allallaqunarput.*

AAMMA: Piffissaq atuartut atugaat eqqoqqissaartumik allanneqartariaqarpoq, tassa atuartup minutsit 8-t sekuntillu 26-t atorsimappagit "8.26" allanneqassaaq. *Minutsinut iluitsunut affakkaanulluunniit akunnaallisaasoqassanngilaq.* Taamatut piumasaqarnermut peqqutaavoq atuartut angusaat piffissarlu atugaat malillugit [killiffinnut] assigiinngitsunut inissinnissaanni piffissaq atugaat aamma apeqqutaasussaammat. Kiliffiit atuartut inissinneqarfissaat tamarmik immikkut nassuiaatitaqarlutillu angusanik naliliinertaqarput.

Atuartoq misiliummi immikkoortumik naammassinnilluni nalunaarpat, piffissaq atugaa kalaallisut ilinniartitsisup Immersugassaq A-mi atiata nalaani, ammukaartumut (kolonne) siullermut allassavaa.

5. *Nerriviit inissinnerat*

Atuartut misilitsinnerminni imminnut ajoqusersorsinnaajunnaarlugit issiatinnissaat anguniarneqassaaq. Sanilerisamut akilersamulluunniit alakkarternissaminnut ussersartorsorsinnaanerit pinaveersaarneqartariaqarpoq.

6. *Naammassinermit nalunaarneq*

Misiliutit immikkoortuini tamangajanni piffissamik atugassamik sivisunerpaaffiliisoqarpoq. Atuartut ilitsersuunneqassapput suliatik naammassigaangamikku ersarissumik nappaanermikkut nalunaartarnissaannik kiisalu piffissaq atugartik Immersugassaq A-mut allanneqareertinnagu talertik aqqassanngikkaat.

Piffissaq killisiussaq naappat misiliisup naammassisimangitsut tamaasa uneqqussavai – qanorluunniit suliassamik naammassinnissimangikkaluarpata. Naammassisimangitsut atuakkaminni killiffitsik sanimut naallugu titarsillutik nalunaassavaat.

Immersugassanik maluusunik atuartitsinermut naleqqiussineq

Misiliusiaq ATUARIT5 tallimanik, tamarmik immikkut siunertalinnik, immikkoortorta qarpoq. Atuagassaq atuartullu imminut naliliivissaa atuarnikkut piginnaasat misigisallu pillugit nassuiaateqarnissamut tunngavissaapput. Kukkunaveersaagassaq allaffissiarlu atuartup allanniarnermi nipisiuinikkut kiisalu oqaaseqatigiiliornermigut piginnaasaanik takussutissiisussaapput.

Atuartitsinermik naliliinermi siunertarine qarpoq kalaallisut atuartitsisup atuartullu atuarnikkut piginnaasat misiliutip immikkoortuini ersarissarneqartut paasisaqarfiginissaannut periarfissinneqarnissaat.

Nalunaarsuiviit, ilinniartitsisup ATUARIT5-imik atuinermi pisariinnerusumik suleriaaseqarnissaanut, ikiuutissatut suliaapput. Immersugassat qanoq atorneqarnissaat kingusinnerusukkat nassuiaatigineqarput.

Suliat naqqissornissaat – inernernik nalunaarsuiviup naqqiissutillu atornissaat

Atuagassiami inernernik nalunaarsuineq

Misiliinerup ingerlanernerani misiliisup atuartut atuarnerninnut piffissami qanoq atuisimanerannik Immersugassaq A-mut allattorsimassavai. Atuartup oqaaseqatigiinnik atuarnissamut piffissarititaasoq suli naanngitsoq atuagassat naammassippagit piffissaq atugaa kolonne 1)-mut allanneqassaaq; malittuanillu kolonne 2)-mut akissutit eqqortut amerlassusaat allanneqassalluni.

Akinagit qaangiinnarsimasaasa amerlassusaat kolonne 3)-mut nalunaarneqassapput. Kukkusaasa amerlassusaat kolonne 4)-mut allanneqassapput. Piffissarititaasup qaangiunnerani atuartup akisassat angusimanngisaasa amerlassusaat kolonne 5)-mut allanneqassapput.

Tulliuttumi, Aqissiap *Oqaluttuaani siullermi akissutit eqqortut*, iluaqutsiullugu misiliisup pisariitsumik takusinnaavaa atuartooq oqaatsimik eqqortumik nalunaaqutsiisimanersoq.

Aqissiap Oqaluttuaani siullermi ungaluutit iluini oqaatsit eqqortut					
Suliassaq	Nr.	oqaaseq	Suliassaq	Nr.	Oqaaseq
a	1	nunaqqativut	10	1	takoqaanga
b	2	sakkuma	11	1	sila
1	4	mitit	12	2	igaassassinnik
2	1	aalatorujussuanngortoq	13	1	ilaat
3	1	nunavik	14	4	qallasilersullu
4	4	angoqaanga	15	2	tillukkaalu
5	1	siku	16	2	Panimma
6	4	nuna	17	4	Taama
7	1	takulerpara	18	2	aallaqaanga
8	3	kisiat	19	4	igalilik
9	1	orniinnalerparalu	20	3	qanorligooq
			21	1	mitertannik

NB: suliassat a aamma b inernerit nalunaarsornerannut ilaassanngillat, taakku atuartut sungiusaqatigineranni atugassaammata.

NB: Suliassat akineqarsimanngitsut (ataasigut titarsivigineqarsimanngitsut) ”eqqunngitsutut” nalunaaqutserneqassapput. Qaangiinnakkat amerlappata atuartooq kisimiitillugu oqaloqatiginerani eqqartueqatiginissaanut patsisissaqarluassaaq.

Atuartup allataanik nalunaarsuineq

Allaffissiaq immikkut misiliutissiaangilaq; atuartut allanniarnermikkut ineriartorneranni malinnaaniutissatut neqererutaavoq.

Nalunaarsuivimmi inissaqartinneranut tunngaviuvoq atuartut taamatut ukiullit eqqarsaatigalugit atuarfimmi akullerni ilikkagassatut anguniagassat sorliit 5. klassenut naleqquttutuunerat aalajangersagaqarsinnaammat. Taakkunanngalu pingaartinneqarnerit tallimaasut nalunaarsuiviup tunuanut allanneqarsinnaapput meeqqallu misiliummi allagaat naleqqiunneqarsinnaallutik.

Allaffissiaq atuartup anguniagalersornerani kiisalu angajoqqaat peqatigalugit naliliinissami allaavissaqqissuusoraarput.

Atuartup kukkunaveersaarnermi angusaanik nalunaarsuineq

Kukkunaveersaagassaq aamma immikkut misiliutissiaangilaq; atuartulli allanniarnermikkut ineriartorneranni malinnaaniutissatut neqererutinut ilaaginnarluni.

Nalunaarsuivimmi inissaqartinneranut tunngaviuvoq atuartut taamatut ukiullit eqqarsaatigalugit atuarfimmi akullerni oqaatsinik eqqortumik allasinnaanerannik piunasaqaateqarmat. Kukkunaveersaagassaq atuartup anguniagalersornerani kiisalu angajoqqaat peqatigalugit naliliinissami aamma allaavigisanut ilaatinneqarsinnaavoq.

Kukkunaveersaartitsinissamut najoqqutassaq matuma naggataatungaani suliassaq 3-p:

Kukkunaveersaarnernerup iluaniippoq.

Atuarnikkut atuartup imminnut naliliinerannik nalunaarsuineq

Apeqqutit 33-usut qulequttanut assigiinngitsunut sisamanut immikkoortitigaapput:

Siumukarneq - tassani atuartut atuarsinnaassutsimigut siumukarnerminik misiginninnera paasiniarneqarpoq.

Killiffik - tassani atuartup killiffimminik (standpunkt) misiginera pineqarluni,

Utertitsivigitinneq - tassani atuartup avatangiisiminit qanoq qisuaffigineqartarnerminik misiginera paasiniarneqarluni, kiisalu

Atuarusussuseq - tassani atuartup atuarnissaminut kajumissusaa paasiniarneqarluni.

Akisassat tamarmik akissutissat periarfissaat sisamaapput: A, a, n kiisalu N (atuartut immersugassaat takuuk).

Akissutaallu imatut pointilersorneqassapput:

A = 1 point, a = 2 point, n = 3 point kiisalu N = 4 point.

Immikkortumi ataatsimi akissutaat malillugit pointit katinnerat atuartut immersugaasa naqqani allaffissaanut allaguk. Immikkoortut sinenri pingasut tamaatut aamma katikkik.

Immikkoortut katinneri tamakkereerukkit nalunaarsuivimmut nuussavatit. Taamaalillutit atuartut ataasiakkaat imaluunniit atuaqatigiit tamarmiullutik atuarnikkut imminnut nalilernerat ataatsimut isigalugu qanoq isikkoqarnerisq takusinnaangussavat.

Paasissutissat uani pissarsiatit atuartoq angajoqqaavilu peqatigalugit naliinermi oqaloqatigiissutissatut tunngavigineqarsinnaalluarput.

Kategorisystemip imaa

Atuartup atuarnikkut piginnaasai atuariaasianik qimerluuinikkut takuneqarsinnaangortarput: atuarnikkut misilinneqarnerani angusaani eqqortut amerlassusaasa (atuakkamik paasinnineq) kiisalu atuarnerani piffissap atugaata (atuarnermi sukkassuseq) misissornerisigut. Taakku koordinaatsystemimi imminnut naleqqiukkaanni kategorisystemi atorlugu atuariaaseq angusallu ataatsimoorlugit atuarnermik naliliisoqarsinnaalissaaq. ATUARIT5 –imi kategorisystemiliornermi atuartut atuarsinnaassusaannut tunngatillugu immikkoortut qulingiluat atussallugit aalajangiunneqarpoq.

ATUARIT5-imi angusat immersugassallu marluinnik nalilerneqarsinnaapput:

1. Kategoriskema atorneqarsinnaavoq.
2. Angusat aallaavigineqarsinnaapput.

Ad 1.) – *kategoriskema*

Kategoriskemami aalajangersimasumut atassusersuineri siunertarineqarpoq atuaqatigiit angusaat aaqqissuulluakkamik qimerlooriaannangornissaat; malitsigalugu atuartitsinerup nalilernissaani, oqaloqatigiissutiginnissaani naliliivigeqqinnissaanilu atornorneqarsinnaasunngorlugit. Qimerluuinissaq pisaariinneroqqullugu atuartut angusaanni akissutit eqqortut amerlassusaat piffissarlu atuarnermut atorsimasaq kisiisa aallaavigalugit killiliinissaq pisariaqarsimavoq.

Kalaallisut ilinniartitsisup atuartut angusaat kiisalu kategorimi sumiinnerat eqqartulerunigit oqaasiliornissamini atuaqatigiit, atuartup angerlarsimaffiullu paasinninnissaat qulakkeerniartariaqarpaa. Oqaatsit kategorimi sumiissutsimi atorneqartut unammeqatigiilersinnaanermut tunngavissiisuussaangillat. Kategoriskemap aaqqissuunna ima isikkoqarpoq:

Atuarnermi nakimaassutsit (eqqortumik atuakkat aallaavigalugit) assigiinngitsut pingasut:

1. Nakimasumik atuariaaseqarneq (Pitsaasumik atuakkamik paasinnineq)
2. Nakimakujuttumik atuariaaseqarneq (Naammaginantumik atuakkamik paasinnineq)
3. Nakimasumik atuariaaseqarneq (Qularnakujuttumik atuakkamik paasinnineq)

Sukkassutsit assigiinngitsut pingasut:

1. Sukkasuumik atuariaaseqarneq
2. Akunattumik atuariaaseqarneq
3. Kigaatsumik atuartariaaseqarneq

Sukkassuseq eqqortuussuserlu (nakimaassuserlu) ataqatigiisikkaanni kategoriskemami nassuiaatit atorlugit angusat oqaatigineqarsinnaangussapput.

Kategoriskema atuartut ataasiakkaat angusaat naapertorlugit ersarissumik sumiissusersinissaannut atugassiaavoq. Skemami takuneqarsinnaavoq atuartup atuakkaminik paasinninna kiisalu atuarnermini sukkassusia.

Kalaallisut ilinniartitsisup atuartitami kategorini assigiinngitsuni inissisimanerat naatsorsorsinnaavaa. Tamatuma kingorna Immersugassaq B-mi paasissutitssat atorlugit ilinniartitsisup atuartitami

kategorimi sumiinnerat Nuna tamakkerlugu maj 2003 misiliinermi angusanut naleqqiullugit misissorsinnaavai.

Erseqqissarneqassaaq,

- Kategoriskemamut inissitsiterineq eqqarsaatersornissami ikiortissaqarnissamik siunertaqarmat,
- Qajassuartumik atorneqartariaqarmat
- Misiliinermut malittaasumik atuaqatigiit atuartullu ataasiakkaarlugit oqaloqatigineranni kalaallisut ilinniartitsisup nalinnginnaasumik maluginiakkaminik naliliineranut qimerluuinernulluunniit allanut ataqatigiissinneqartariaqarmata.

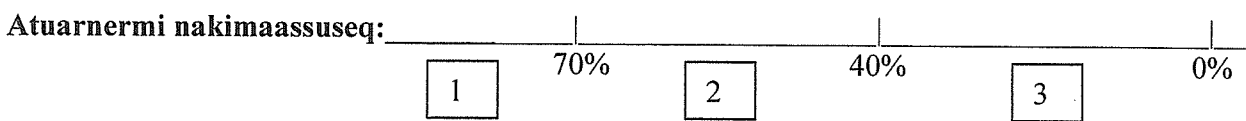
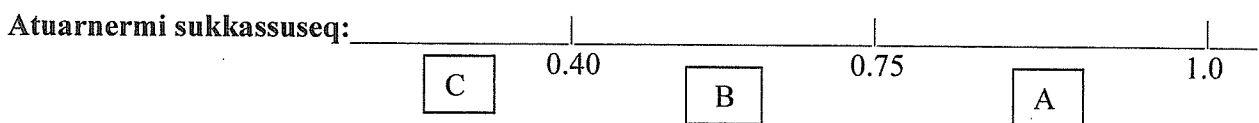
Ad.2.) - Angusat - akisat eqqortut amerlassusaat aallaavigalugu naatsorsorneqassaaq, atuarnermut piffissaq atugaq *pinnagu*.

ATUARIT5 atorlugu atuartut ataasiakkaat akissutaat eqqortut atuartut allat angusaannut naleqqiullugit "qaffasinnerut", "naammaginarnersut" imaluunniit "appasinnerut" eqqartorneqarsinnaapput. Assersuutigalugu atuartup atuakkaminik paasinninnera "qaffasippat" atuartut allat ilutaasa angusaannut naleqqiullugu ajorpallaarsimassanngilaq. Tassa atuaqatigiit akornanni atuffarissut amerlakannernersut ikikannersulluunniit takussutissaqassaaq – *akissutit eqqortut kisiisa isigalugit* – atuartup oqaloqatiginerani angusat eqqartussatillugit tunngavigineqarsinnaalluartumik.

Atuagassami atuartup angusai, immersugassaq A-mi nalunaarsukkat aallaavigalugit kategorisystemimi sumiinnissaata naatsorsornissaanut ilitsersuut:

Atuarnermi piffissaq atugaq: Eqqortut Aqqusaakkat	8	}	katillugit
minutsit sekundillu. : <u>14,17</u>	2		
Qaangiinnakkat	2		
Kukkusat	2		
Angunngisat	9		
Katillugit	21		12

<p>Atuarnermi sukkassuseq = $\frac{\text{Aqqusaakkat (12)}}{\text{Piffissaq atugaq (14.33}^1 \text{ min)}} = \boxed{0.84}$</p> <p>Atuarnermi nakimaassuseq = $\frac{\text{Eqqortut (8)}}{\text{Aqqusaakkat (12)}} = \boxed{67\%}$</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">A B C</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1 2 3</div>	<p style="text-align: right;">Inissiffissaa</p> <div style="border: 1px solid black; width: 50px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center; line-height: 30px;">A</div> <div style="border: 1px solid black; width: 50px; height: 30px; margin: 0 auto; text-align: center; line-height: 30px;">2</div>
---	--	--

Kateqori eqqortoq A2 Immersugassaq A-mi atuartup aqqata siornganut allanneqassaaq.

¹ 14 min. 17 sekundip qanoq ililluni 14,33-nngornera qupperneq tullermi nassuiarneqarpoq.

Atuagassaq Oqaluttuatoqaq-mi akisassat katinnerat 21-ujuaannassammat nakkutilliiniutitut qulaani kisitsisit quleriit sisamaasut katinneqassapput.

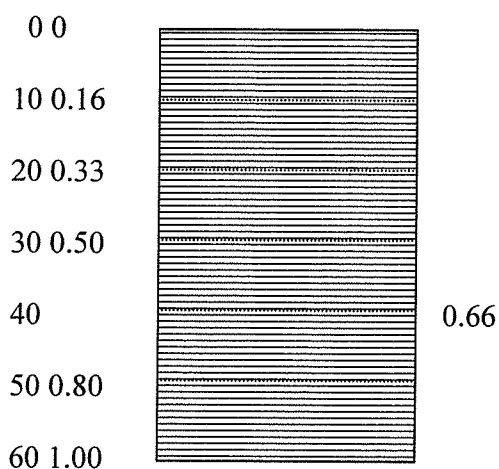
Kisitsisit qulliit pingasut (8, 2 aamma 2) katinneranni (=12) takuneqarsinnaassaaq atuartut akisassat qassit angumerisimanerai (aqqusaarsimanerai). Kisitsit taanna taalarpit 'Aqqusaakkat', assersuummi matumani 12-iuvoq.

Maanna kisitsisit pingaernerit aallaavigalugit atuarnermi *sukkassuseq* kiisalu atuarnermi *nakimaassuseq* paasiniarsinnaanngorpavut, imatut :

Atuarnermi sukkassutsip naatsorsornissaa :

Atuarnermi sukkassutsip (minutsimut oqaaseqatigiit atuarsimasat) naatsorsornissaani aqqusaakkat (12) amerlassusii atuarnerup sivisussusaata (14,17) minutsinngorneranik agguarneqassaaq. Ataaniittoq, piffissap atorsimasap sekunditaasa qulertanut qaninnerpaanut akunnaallisarnissaanni najoqqutassaaq atorneqarsinnaavoq :

Sekundit minutsinut qaninnerpaanut akunnaallisinneqassapput (17 sek. ~ 20 sek.), taamaalilluni piffissaq atuartup atorsimasaa (14,17) 14,20-ussaaq:

Ass.: 14 minutsit 20 sekundillu ima ilissaaq: 14,33

Assersuutigineqartumi kisitsit inernerusoq 14,33 atuartup piffissaatut aqqusaagaanut (12) agguatigineqassaaq: $12 : 14,33 = 0,837 \sim 0.84$ -iuvoq; atuarnermi sukkassutsip allanngornerani taanna allanngugassaassanngilaq.

Soorlu takuneqarsinnaasoq atuarnermi sukkassuseq najoqqutaralugu titarnermi kisitsit 0.84 0.75-imiit qaffasinneruvoq; tassa immikkoortumi A-miippoq. Taamaattumik atuarnermi *sukkassuseq* aallaavigalugu naqinneq 'A' atuartup inissiffissaata aappaatut allanneqassaaq.

Atuarnermi nakimaassutsip naatsorsornissaa:

Kisitsissut atorlugu atuarnermi nakimaassuseq naatsorsoraanni, ass. $8 : 12$, saqqummersoq = 0,666 paasineqassaaq 67% - tassa imaappoq atuartut akisassat aqqusaakkami 67 %-ii eqqortumik akisimavai.

Kisitsisip taassuma kingusinnerusukkut naatsorsuineri atoqqinnissaani 67 kisiat, immaqa decimalilerlugu, kisianni 0,67-ituunngitsoq, naqinnissaa pingaaruteqarpoq.

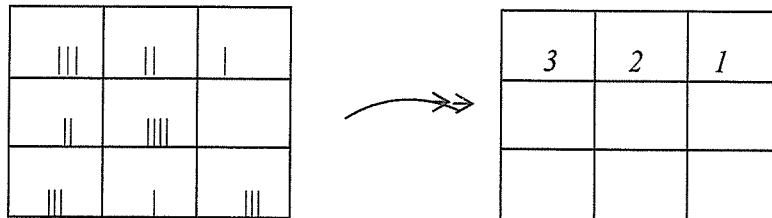
Taamatutaaq atuarnermi nakimaassuseq 67% Kategorisystemimi titarnermi 70% ⇔ 40% -ip iluaniippoq. Taamaattumik atuarnermi nakimaassuseq aallaavigalugu kisitsit '2' inissiffissaatut allanneqassaaq.

Atuartup kategorisystemimi inissainnissaviani paasissutissat taakku marluusut ataqatigiisinnerisinneqassapput: A2 - tassa atuartoq kategorisystemimi qullerli qiterlermi "sukkasuumik nakimaatsumillu atuariaasillit" inissiffissaanniissaaq. Atuartup inissisimanera A2 Immersugassaaq A-mi atuartup aqqata (normuata) silataanut allanneqassaaq.

Atuartup kategorisystemimi ineeqqat 9-aasut arlaanni inissiffissaviata paasiniarnerani uuttuutit marluk ilitsersuummi allermiipput. Tassani kisitsisit 67% kiisalu 0.84 atorineqassapput.

Qulaani ilitsersuut malillugu atuartut ataasiakkaat kategorisystemimi inissiffissaat paasiniarneqassaaq. Kingorna 3x3-tabellimut immiunneqassapput, soorlu naatsorsueqqissaarnermi titarninnguanik ikkussuisarnertut ("ølgeligskab"). Atuartut tamakkerlugit tabellimut ikkussuuteriarlugit titarneqqat amerlassusaat allatorneqassapput (takuuk ataaniittoq atuartut 19-iutillugit assersuusuaq) kisitsisit ineeqqanut qulingiluanut allatorneqartut ataatsimut katikkaanni misilitsissimasut tamakkerlutik amerlassusaannut assigiinnersoq paasinarsissaaq; katinnerammi misilitsissimasut amerlassusaanni minnerunanilu annerussanngimmat!

Assersuut:
(Atuartut 19-t)

Atuaqatigiit angusaat nuna tamakkerlugu angusanut assigiinnequtaat ersarinnerusumik takusinnaajumallugu immikkoortut 9-usut ilaasa ataatsimoortinneqartarnerat qaqtigoortuunngilaq. Assersuutigalugu oqaatsinik oqaaseqatigiinnillu atuarnermut misiliutini allani immikkoortut imatut ataatsimoortinneqartarput:

Atuaqatigiit agguataarnerat

A1	A2	A3
B1	B2	B3
C1	C2	C3

Nuna tamakkerlugu angusat

SN Sukkasuumik nakimaatsumik	Sn Sukkasuumik nakimasumik
	N Nalornisoortumik atuariaasillit
KN Kigaatsumik nakimaatsumik	

A1 amma B1 katinneqarput, tassungalu inissittut taaguuserneqarlutik: – ”Sukkasuumik Nakimaatsumillu atuariasillit” (SN).

C1 ”Kigaatsumik Nakimaatsumilli” atuaseqartut (KN) inissiffigissavaat.

A2 aamma A3 katinneqarput, tassaniissallutik ”Sukkaasuumik nakimasumilli” atuariaasillit (Sn).

B2, B3, C2 kiisalu C3 katinneqarput, tassaniissallutik ”Nalornisoortumik” atuariaasillit (N)

Atuaqatigiit angusaannik Nuna tamakkerlugu angusanut sanilliussineq

Atuaqatigiit angusaasa Nuna tamakkerlugu angusanut sanilliunniraanni, Nuna tamakkerlugu angusat agguataarneqarneqarnerisa immikkoortunut 4-asunut ’SN’, KN’, ’Sn’ kiisalu ’N’-mut allanngorteqqaarnissaat pisariaqarpoq.

ATUARIT5-mi tabelli una, Nalunaarsuivimmi Nuna tamakkerlugu kisitsisit katinnerat, atorpeqassaaq:

Nuna tamakkerlugu angusat	SN	KN	Sn	N
Procent	29.28	5.24	20.23	45.25

Siullertut kisitsisit 9-asut (procentit) atuaqatigiit tabellianiittut Nuna tamakkerlugu procentiusunut sanilliullugit paasiniarneqarsinnaapput. Imaassinnaavoq allaanerussutaasuni uteqqiattumik malunnarsisoqartoq (mønster), imaassinnaavorli malunnartoqassanngitsoq. Taamaattoq kisitsisit 9-asut kategorisystemimi siuliani assiliaq takutinneqartoq atorlugu immikkoortunut 4-usunut nuukkaanni tamakkiisumik isiginninnissamut iluaqutaasinnaavoq. Taamaallitutik atuartut 19-usunik assersuummi atuartut inissisimani ataanisut nuunneqassaput:

Assersuutigineqartumi atuartut 19-iupput = 100%. Atuartut agguataarsimani imatut procentinngortinneqassaput:

- SN-mut inissittut 5 ($5 \times 100 : 19 =$) 26,3 ~ 26 %

- KN-mut inissittut 3 ($3 \times 100 : 19 =$) 16 %

- Sn-mut inissittut 3 ~ 16%

- N-mut inissittut 8 ($8 \times 100 : 19 =$) 42,1 ~ 42 %

Atuaqatigiit misilitat (Assers.)	SN	KN	Sn	N
Procent	26	16	16	42

Taamaalluni atuaqatigiit angusaasa Nuna tamakkerlugu angusanut sanilliunnerini erngerluni takuneqarsinnaavoq

- atuaqatigiinni sukkasuumik nakimaatsumillu atuariaasillit” Nuna tamakkerlugu angusaniit ikinnerusut.
- atuaqatigiinni ”Kigaatsumik nakimaatsumillu atuariaasillit” Nuna tamakkerlugu angusaniit amerlanerusut.
- atuaqatigiinni ”Sukkasuumik nakimasumillu atuariaasillit” Nuna tamakkerlugu angusaniit ikinnerusut, kiisalu
- atuaqatigiinni ”Nalornisoortumik atuariasillit” Nuna tamakkerlugu angusanit ikinnerulaartut.

Atuartunut piffissarititap iluani suliassanik tamakkiisimanngitsunut Kategoriit assigiinngitsut ataqatigiisinnerisigut, kalaallisut ilinniartitsisup atuartup pikkoriffii sanngiiffilu - atuakkamik paasinninnikkut atuarnermilu sukkassutsikkut – kinguneqartussamik oqaloqatigiinneq aallartissinnaavaa.

Atuarit5-imik ingerlatsinissamut ilitsersuut.

Aallaqqaasiutaasumik ilitsissersuinerup kiisalu suliassat immikkut ilitsersuutiginerisigut atuartut qanoq piumaffigineqarnerminnik paasinninnissaat qulakkeerniarneqarpoq.

Malugeqquneqassaaq Misiliisup oqaasissaatut ataani ersarissagaallutik allassimasut maleqqissaarlugit atuartunut atuffassissutigineqartariaqanngimmata. Atuartut ilitsersuunneranni pineqartorpiantik minitaqannginnissamut qulakkeerinninniutaannaapput. Misiliisup oqaatsit allat atorlugit ilitsersuussisinnaavoq; pinngitsooranili ilitsersuutip imarisaa, tassalu misiliinerup qanoq ingerlanneqarnissaa kiisalu atuartut piumaffigineqarnerminnik paasinninnissaat qularnaassavaa.

Misiliisoq (M) oqassaaq:

" Atuartumoortoq tigugussiuk siullermik atersi paasissutissallu allat saqqaani qullermut allaqqaassavasi. Atuagaq oqarfigineqartinnasi qupperassanngilarsi. Atuartup atuagaa suliassanik assigiinngitsunik tallimanik imaqarpoq, pisariaqarporlu ilitsorneqarnerasi maleqqissaarlugu sulinissarsi.

Tassa oqarfigineqartigasi suliassat aallartittassanngilasi.

Suliassaq nutaaq tikikkaangatsigu ilitsersuunneqartassaasi.

Atuagaq tallimanik suliassartaqarpoq:

1. **Atuagassaq. Taanna ateqarpoq: Aqissiap oqaluttuaa siulleg.**
2. **Allaffissiaq. Titartakkamik isigisaqarluni oqaluttualiorfissaq.**
3. **Kukkukaveersaagassaq, Arfvik. Oqaatsinik ataasiakkaanik kukkunaveersaarluni allattuivissartalik.**
4. **Akisassat. Ilissi atuarsinnaassutsissinnik allattarnissinnillu nalilersuinissassinut apeqqutit. "**

Kingorna atuakkat atuartumoortut agguanneqassapput, misiliisullu qulakkiissavaa saqqaani atuartut tamarmik paasissutissanik imminnut tunngasunik allattuisimanissaat.

Suliassaq 1. ATUAGASSAQ: Aqissiap oqaluttuaa siulleg.

M: " Qupperneq 2-mut qupperiaritsi. Una ilissi nammineerlusi atuagassarsi oqaluttuatoqaavoq. Inuit oqaluttuaaterpassuaqartarput. Unalu oqaluttuaq atuagaatitta ilaanni nassaajuvoq. Taamaattumik atuarlugu ilaanni oqaatsit allanalaartut naammattuugassaasarput. Tamanna soqutigiginagu atuarumaarparsi.

Atuagassami ilaannikkut ungaluutit ( ) oqaatsinik sisamanik imallit naammattoortassavasi. Ungaluutit iluiniittuni oqaaseq ataaseq kisimi oqaluttuamut ilaavoq. Atuagassap atuarnerani oqaaseq tulluarnerpaasorisarsi ataasiinnaq ataatigut titartassavarsi. Eqqaamallugu titakkassi ersarissuutinnissaa.

Siullermilli ikioqatigiilluta misileeqqaassaagut. Quppernerup qulaani, tassa assiliartaata qulaa tamarmi sungiusarfissaraarput. Taanna NB-mik ilisarnaasigaavoq allassimallunilu 'SUNGIUSARFIK'. Atagu atuffatissavassi, malinnaariaritsi.

Misiliisup misiliisup atuartut atuffatissavai oqaatsit sisamat ungaaluutit iluinnittuut, a-millu mikisumik avataatigut nalunaaqutsersimasut tikillugit. Misiliisup atuartut oqaloqatigissavai periarfissat sisamaasut arlaat sorleq oqaluttuamut tulluarnepaanersoq (nunaqqativut), qinnuigalugillu oqaaseq taanna ataasigut ersarissumik titarnilissagaat. Taava kukkusumik titarsisuussagaluarunik qanoq iliussanersut ajoqersuutissavai oqarfigalugit:

"Titarsereerlusilu peqqissimissagaluarussi PIIARNAGU titarneq maligaasaliorlusi (~~UUNNA~~) qalliinnartassavarsi allamilu titarseqqillusi.

Taamaalilluni atuartut sungiusarfimmi atufallugit assersuut b-mi aamma c-mi oqaatsimik tulluarnepaasorisannik toqqaanissaanni ikiussavai.

Misiliisoq oqassaaq: "Maanna assiliartaata ataani ilissi nammineerlusi atuassaasi sungiusarnitsituullu ungaluutit iluini oqaatsimik ataasinnaarmik, oqaluttuamut tulluarnepaasorisannik ataasigut titarsisarlusi. Aallarteqqugussi ilissi sukkassuseq iluarinerusarsi atorlugu atuarlusi aallartissaasi, taava atuagarsi paasilluarsinnaanerussavarsi.

Atuagassaq tamaat naagussiuk nappaassaasi, uanga allanniassagakku naammassisusi. Tassa uneqquneqartinnasi atuassaasi. Uanga uneqqugussi titarnerup killiffissi ataatigut, sanimut tamakkerlugu, titarsissaasi, taava takusinnaassavara sumut killinnersusi. Piareerpisi? - aallartiinnaritsi."

Atuartut minutsinik 20-nik piffissaqartinneqassapput.

Atuartup naammassiaartup piffissaq atugaa misiliisup nalunaarsuiffimmut allassavaa.

Suliassaq 2. ALLAFFISSIAQ: Oqaluttualiorneq

M: "Maanna ilissi nammineq allallusi oqaluttualiusaasi. Qupperneq 5-imiipoq titartagaq allaffissarlu. Aallarteqqugussi titartagaq isiginnaarluariarlugu ataani oqaluttualiaralugu allassaasi. Ilissi isumarsi malillugu allaannassaasi. Piareerpisi? - Aallartinniaritsi."

Misiliisup atuartut allannissaannut sivisunerpaamik 20-minutsinik piffissaqartissavai.

Suliassaq 3. KUKKUNAVEERSAARNEQ: Arfivik

M: " Maanna atuakkami qupperneq 6-imut quppissaasi. Massakut kukkunaveersaassaasi. Kukkunaveersaarfissarsi titarniinnarnik allaffissalersugaavoq. Titarnermi ataatsimi oqaaseq ataaseq allattassavarsi. Kuukkunaveersaarnissassinni imatut ingerlassaagut:

- 1) Uanga pisassarsi atuaqqaassavara, ilissi tusarnaarallassaasi, ALLANNASI.**
- 2) Kingorna oqaaseqatigiit ataasiakkaarlugit atuartassavakka, ilissi tusarnaqqissaarlusi malinnaassuusi, tusarnaaginnassuusi. Oqaaseqatigiit atuakkama oqaasertaasa ilaat taaqqittassavara, uninngalaariarlungalu aappasaanik taasassallugu.**
- 3) Ilissi tusarnaarluarlusi oqaaseq taaqqitara titarnermut allattassavarsi.**
- 4) Taamatut oqaaseqatigiit atuariarlugit, oqaasertaasa ilaat taaqqereeraangakku oqaaseqatigiit tuliinut ingerlaqqittassaanga. Taava ilissi titarnerup tullianut allatassarsi tusarniartassavarsi.**

Misiliisup oqaaseqatigiit matumani ataaniittut, 1-20-mik normullit, tulleriiaarlugit atuartassavai sukkavallaanngitsumik. aammali kigaappallaanngitsumik. Oqaaseqatigiit naaqqaarlugit oqaaseq ataatigut titagaq utertassavaa – tassa atuartut allatassaat.

Oqaaseqatigiit tulliisa atuanninneranni uninngatsiarneq sivisunaarnaveersarneqassaaq, atuartut utaqqikatallutik eqqissiviillinnginnissaat pinaveersaarniarlugu; eqqissiviillioortoqartillugu tusarnaqqissaarniarneq ajornarnerulersarmat.

M: " Maanna aqerluusasi piareeriarussigit aallartissaanga. Eqqaamallugu oqaaseqatigiit ataasiakkaat atuagakkama oqaasertaasa ilaat marloriarlugu taasassagakku. Tusarnaarluaqqaarlusi marloriareeraangakkulu aatsaat oqaaseq uteqqitara allattassavarsi. Piareerpsi?, aallartippunga."

Misiliisup kukkunaveersaagassaq ulluinnarpalaartumik atuassavaa.

Oqaatsinik ataasiakkaanik kukkunaveersarneq.

(Oqaaseqatigiit ataasiarlugit atuariarlugit oqaaseq ataatigut titarsimasoq, atuartut allagassaat, uteqqiguk)

1. Arfivik arferit annersaraat.
2. Aatsaartilluni umiatsiaq allaat oqummussinnaagaluarpa.
3. Oqaa angingaarami init mikisut marluk ulikkaarsinnaavai.
4. Imaq nillertorsuaq najoraluarlugu uatsitut ilua kissartuuvoq.
5. Arfivik inuit inersimasut 1.600-t missaasut oqimaatsigilersinnaavoq.
6. Taamaattorli timini sunnguatut oqigitigalugu pinnguarsinnaavoq.
7. Immamit tingisaarnerani umiatsiamik eqqaaniikkaanni kisianniuna umiulluni.

8. Arfivik angigaluaqaluni uumasuarannguanik imarmiunik nerisaqarpoq.
9. Eqqumiitsunik piniuteqarpoq, tassa soqqarpassuarnik.
10. Arfivik 600- t sinnerlugit soqqaqarpoq.
11. Neriniaraangami ima qummiuteriarlugu uumasortai soqqaminut unerartittarpai.
12. Taavalu oqarsuarminik katersuusariarlugit iisarpai.
13. Angisoorsuugaluarluni ersitoqaaq, kiguteqannginnami soqqanilu kiisissutigineq saperlugit.
14. Inuit arfanniart maannakut arfiviit nungungajassimavaat.
15. Aarlulli aamma kiguteqarpoq angisoorsuarnik sakkugilluakkaminik.
16. Aarluit qasseersuullutik arfivik saassuttarpaat.
17. Malersortai amerlanerugamik sukkanerullutillu arfivik qasusisarpaat.
18. Ikiminillu aanaarluni nukillaartarpoq toqullunilu.
19. Tamalu aarluit egalussuillu naajaallu ilaannikkullu nannut nerisassaqaarlualersarput.
20. Nunamullu tipippat tulukkat terianniallu ilannguttaripput.

Misiliisup oqaaseqatigiit tamakkerereerlugit nipangersimalaarisluni oqassaaq: " **Aap, naammassivugut. Pappiaqqat katersuinnariannorpavut.**

Atuartut allataminnik misissuisinneqassanngillat.

Suliassaq 4. AKISASSAT: Atuarnikkut allannikkullu imminut nalilerneq

Oqaaseqatigiit 33-usut uani allassimannngillat atuartut atuagaanni allassimareermata, tassanngaaniillu misiliisup atuaannarsinnaavai.

Malugiuk, misiliisup oqaaseqatigiit atuaqqissinnaammagit atuartumit ataatsimit arlalinniilluunniit qinnuigineqaruni. Akissassat atuarsinnaasutsimik misiliutaanngillat, taamaattumik ilinniartitsisoq atuffassisuusaaq.

M: " **ATUARIT 5-mimi aamma siunertaavoq ilissi atuartarnersi allattarnersilu pillugit oqaloqatigiinnissarput. Aammali ilissi atuarsinnaassutsissinnik allattarnissinnillu immissinnut naliliiviginisussaavusi.**

Taamaattumik ilissi atuarsinnaassutsissinnik allattarnissinnillu immissinnut qanoq isiginerlusi takutittariaqarparsi. Maanna atuakkami qupperneq 7-i qupperiarsiuk. Akiugassat 33-t takusinnasavi, nalaasigut tamarmik immikkut akiffissartaqarput.

Akiffissaasa kipparissut qulaanniipput akissutissat A, a, n, N. Taakku ima isumaqarput: A = AAP (isumaqatigilluinnarpara), a = aap (isumaqatigigaara), n = naamik (isumaqatiginngilara) kiisalu N = NAAMMERLUINNAQ (isumaqatiginngilluinnarpara).

Oqaasertaannik uanga atuffatissavassi. Atuarninni ilissi pappiaraatissinni malinnaassaasi. Oqaaseqatigiinnik ataatsinik atuareeraangama ilissi aalajangissavarsi isumaqatigilluinnarnerlugu, isumaqatiginerlugu, isumaqatiginnginnerlugu imaluunniit isumaqatiginngilluinnarnerlugu. Akiffissami iluarinerusassi nalaatigut krydsiliisassaasi. Immaqa akiffissat marluk akornisigut krydsileerusussiinnaasagaluarpusi. Kisianni taamaaliussanngilai. Qinnuigissavassi akissutisi krydsiliiffissat iluinut inissittassagisi. Amma qanorluunnit nalornitigigaluarussi toqqaasariaqassaasi. Apeqqutit arlalippassuit imminnut assingusinnaapput. Piaaraluni taamaalisaapput. Apeqqutit tamaasa sapinngisamik ilu Moorlusi akiniartassavasi.

Oqaaseqatigiit siulliit imaapput: "Uanga isumaqarpunga atuffarissuullunga", tassali ilissi tamassi immikkut aalajangissavarsi akissutissat sisamaasut arlaat sorleq tulluarnarpaassanersoq.

Eqqarsarluaqqissaariarlusi krydsiliissaasi. Krydsileeriillarlusilu paasissagussiuk kukkusumut allassimallusi, taava piiarnagu qeqqatigut angilaartumik ammalortuliorfigiinnariarlugu allami krydsiliisassaasi. Atuffatitilluni akisassani soorlu tusareerissi ilissi atuarsinnaassutsissinnik allattarnissinnilu naliliisussaavusi. Malugissavarsi apeqqutit ilarpassui imminnut assingusinnaammata. Tamanna soqutiginaaveersaaginnassavarsi. Apeqqutit tamaasa sapinngisamik iluameerlusi akiniartassavasi.

Eqqaamallugu akissutersi erserarissumik nalunaaqutsertassagassiuk.

Qinnuigissavassi oqaaseqatigiinnik atuarninni malinnaaqqullusi, aatsaallu atuagara naagaangakku akisassassasusi. Qanoq iliussallusi paasivisiuk? - Aap, maanna oqaaseqatigiit tulliinut ingerlaqqissaanga, taamatullu ingerlaannassaanga akisassassi tamakkernissaasa tungaanut."

Misiliisup taamaalilluni atuartut akisassaannik 33-usunik atuffattarlugit akiuitissavai.

Saqqummersitsisoq: Inerisaavik 2009

Ilioqqarnera: Inerisaavik

Naqiterisoq: Inerisaavik

Amerlassusai: 250

Best. nr.; 6098 – 07 - 04